

„ПО ЖЪТВА“ ОТ ЕЛИН ПЕЛИН

Елин Пелин е един от най-големите художници на българското село, майстор на късия разказ в българската литература, създател на галерия ярки, незабравими образи.

Сюжетът в „По жътва“ е опростен – слънчев удар убива „обичливо“ селско момиче в равното Софийско поле.

Както в повечето си творби, така и в тази случката е изобразена на фона на природата. Началната картина създава тягостно настроение. То идва от усещането за безкрайност. Безкрайно е пространството: *„От край до край, докъдето ти око види, се люлеят златни ниви“*. Времето сякаш е спряло и се и се усеща жаркото слънце, жегата и колко е *„тежко и душно“*. Авторът използва контраста на непоносимата адска жегата в полето и хладните усои, които са някъде там в далечината на горите.

Трудът на българина осмисля живота му. Той е негова радост и щастие, надежда съдба. В началото на разказа виждаме картина на трудовия селски празник – жътвата. Виждаме *„златни ниви“* и *„морни работници“* се трудят неуморно от тъмни зори. Годината е богата и плодородна и окуражен от щедростта на Бога селянина се моли *„Бог ни помага! Нека работим, нека работим!“*. Неуморните работници изразяват радостта си и признателността си в *„песен млада, волна, широка като полето, света като любовта“*.

Песента има свое особено място в творбата. Тя придава на повествованието лирическа тоналност, сякаш да разведри тягостната атмосфера. Под *„адския слънчев пек“* песента дава надежда и сили. Тя е таен знак за трепетите на душите, за любовта на двамата млади – Пенка и Никола. За него авторът казва, че е левент т. е. юнак и хубавец, а Пенка е *„селско дете обичливо“*. Нейната душа е чиста и нежна като песента ѝ. Жътвата ще свърши, но любовта ще остане. Песента живее свой живот, като израз на любовта и красотата в света на селяните.

Героите в разказа са малко на брой и няма развитие на образите. На малка нива Никола, старата му майка и малка сестрица жънат. Сестра му го задява дали може да разпознае гласа на своята любима и той се вслушва в песните. Никола не се обижда на закачката, а я използва да съобщи нещо много важно на майка си *„Майко, я си почини и ги послушай! Ако схванеш Пенкиния глас, да знаеш, че наистина снаха ще та стане“*. Отношенията помежду им са топли и сърдечни, изпълнени с доброта. Когато песента на Пенка му изпраща мили думи Никола възторжено се провиква *„Еее-ех!“*. Съселяните с радост споделят неговите чувства и *„ободрителни смехове му отговориха“*. Елин Пелин не бърза да рисува образа на Пенка. Първо я нарича *„селско дете обичливо“*. Като селско дете тя притежава най-добрите човешки качества – трудолюбие, доброта и скромност, а е обичливо, защото душата ѝ е прекрасна и селяните я обичат и уважават. Външния ѝ портрет е нарисуван, когато тя е примряла от жегата *„бяла пребралка“*, *„гъсти ресници“*, *„бялата ѝ гушка“* и *„хубавото ѝ лице“*. Смъртта още не е погубила красотата на момичето. Образът на Пенка се разкрива най-вече чрез обичта на другите към нея.

Щастливите мигове в живота на селянина бързо отминават с *„грозната вест“*, надеждата и радостта са заменени със скръб и страдание. Накъсаните кратки изречения: *„Боже!“*, *„Пак жертва!“*, изразяват мъката и болката на работниците. Много беди сполетяват селянина през годината, но смъртта на крехката селска рожба е по-страшна от природна стихия или бедствие. Слънчев удар убива жизнерадостното момиче. Вестта разбива сърцата на селяните и те се молят *„Боже, дано лъжа бъде!“*, но молитвите им не стигат до Бога. Всички селяни се отиват на Пенкината нива. Никола *„изумен, отчаян“* отива до тялото ѝ. Искрата на любовта пламнала в сърцето му е вече завинаги угаснала.

Трудът и радостния, щастлив ден се превръщат в празнуване на *„тъжен празник“*. Тъжна и тягостна е картината на опустялото поле в най-усилната жътва *„златни класове се ронеха и горяха самотни“*. Пречупена е вярата и сломена е надеждата, в душите на хората има само непоносима мъка.

Според народната вяра за жертва на Бога се принася най-свидното. А тук Бог сам взема жертвата си – Пенка. Това е откупа за добрата реколта. Може би затова на лицето ѝ не е изписан ужасът от смъртта.

Символиката в разказа откриваме чрез слънцето, жътвата и песента. Слънцето дарява живот, също така и отнема живот. То взема като жертва не един обикновен селянин, а най-обичаното дете в селото. Жътвата символизира смъртта. По време на жътва се заражда любовта на Пенка и Никола и по време на жътва тя умира. Песента е символ на речта.